

فهرست مطالب

پیش‌گفتار	۱۵
فصل نخست: نقش ویژگی‌ها و کاربردهای اسناد در توثیق تجاری	۱۹
چکیده	۱۹
۱. مقدمه	۱۹
۲. واژه‌شناسی	۲۲
۳. تاریخچه مسئله	۲۴
۴. ویژگی‌های اسناد تجاری	۲۶
۱.۴. قابل نقل و انتقال بودن	۲۷
۲.۴. جانشین پول و یا نماینده کالا	۲۷
۳.۴. اثبات قرض حاصل	۲۸
۴.۴. عدم نیاز به تقدیم دادخواست	۲۸
۵.۴. تابع قانون تجارت	۲۹
۶.۴. واجد ارزش نقل و انتقال اصل مال یا طلب	۲۹
۷.۴. تجربیدی بودن تعهدات ناشی از اسناد تجاری	۳۰
۵. کاربردهای توثیق اسناد تجاری	۳۵
۱.۵. کسب و اعطای اعتبار	۳۵
۲.۵. تعهد حسن انجام	۳۶
۱.۲.۵. تعهد جبران خسارت	۳۷
۲.۲.۵. توثیق اجرای تعهد	۳۷
۳.۲.۵. توثیق با سفته سفید امضا	۳۸
۶. تحلیل توثیق اسناد تجاری و آرایه نظریه تحقیق	۳۹
۷. نتیجه و پیشنهاد	۴۱
فصل دوم: بررسی و ارزیابی چالش‌های حقوقی تحلیل قرارداد رهن اسناد تجاری در حقوق ایران	۴۳
چکیده	۴۳
۱. مقدمه	۴۳
۲. چالش جواز عقد رهن مدنی و لزوم قرارداد توثیق اسناد تجاری	۴۶
۳. چالش لزوم قبض مورد عقد رهن مدنی و عدم لزوم قبض مورد قرارداد توثیق اسناد تجاری	۴۹

۴. چالش عین بودن مورد عقد رهن مدنی و دین بودن مورد قرارداد توثیق اسناد	۵۴
تجاری.....	۵۴
۵. چالش تبعی بودن عقد رهن مدنی و اصل بودن قرارداد توثیق اسناد تجاری.....	۵۵
۶. چالش نوع تعهد در عقد رهن مدنی و قرارداد توثیق اسناد تجاری.....	۵۸
۷. چالش تفکیک مسایل عقد رهن مدنی و قرارداد توثیق اسناد تجاری.....	۶۷
۸. نتیجه.....	۶۹
۹. پیشنهاد.....	۶۹

فصل سوم: طرح و ارزیابی نظریه‌های حقوق‌دانان ایران در چالش‌های

رهن اسناد تجاری.....	۷۱
چکیده.....	۷۱
۱. مقدمه.....	۷۱
۲. طرح نظریه تفسیر موسّع عین و ارزیابی آن.....	۷۴
۳. طرح نظریه تفسیر موسّع صحت و ارزیابی آن.....	۷۷
۴. طرح نظریه تفسیر موسّع قبض و ارزیابی آن.....	۷۹
۵. طرح نظریه تفسیر موسّع لزوم و جواز و ارزیابی آن.....	۸۱
۶. طرح نظریه اصلاح قانون و ارزیابی آن.....	۸۲
۷. طرح نظریه ضمانت در پرداخت و ارزیابی آن.....	۸۴
۸. طرح نظریه انتقال صوری و ارزیابی آن.....	۸۷
۹. طرح نظریه وکالت در پرداخت و ارزیابی آن.....	۸۸
۱۰. طرح نظریه معامله با حق استرداد و ارزیابی آن.....	۹۰
۱۱. نتیجه.....	۹۱
۱۴. پیشنهاد.....	۹۴

فصل چهارم: واکاوی مبنای فقهی ماده ۷۷۲ ق.م. در لزوم قبض عین مرهونه..... ۹۵

چکیده.....	۹۵
۱. مقدمه.....	۹۶
۲. معنای قبض و شرط در عنوان مسئله.....	۹۸
۱.۲. معنای قبض.....	۹۸
۲.۲. معنای شرط.....	۹۹
۳. انتساب نظریه شرطیت قبض عین مرهونه در صحت رهن به فقیهان.....	۱۰۰
۴. اقوال فقیهان در قبض عین مرهونه.....	۱۰۳
۵. نظریه قبض شرط صحت عقد رهن.....	۱۰۳

فهرست مطالب □ ۷

۱۰۳	 ۱.۵ طرح نظریه قبض شرط صحت عقد رهن
۱۰۴	 ۲.۵ ادله نظریه
۱۰۵	 ۳.۵ ارزیابی نظریه
۱۰۷	 ۶. نظریه قبض شرط لزوم عقد رهن
۱۰۷	 ۱.۶ طرح نظریه قبض، شرط لزوم عقد رهن
۱۰۸	 ۲.۶ ادله نظریه
۱۰۸	 ۳.۶ ارزیابی نظریه
۱۰۹	 ۷. نظریه قبض جزو آثار عقد رهن
۱۰۹	 ۱.۷ طرح نظریه
۱۱۱	 ۲.۷ ادله نظریه
۱۱۲	 ۸. نظریه مختار تحقیق در قبض عین مرهونه
۱۱۲	 ۱.۸ ارزیابی اجماع
۱۱۳	 ۲.۸ ارزیابی معنای «فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ»
۱۱۵	 ۳.۸ ارزیابی روایات
۱۱۷	 ۴.۸ ویژگی‌های ممتاز نظریه تحقیق
۱۱۷	 ۹. نتیجه و پیشنهاد
۱۱۹	فصل پنجم: توثیق اسناد تجاری برای دین آینده..... ۱۱۹
۱۱۹	 چکیده
۱۱۹	 ۱. مقدمه
۱۲۲	 ۲. رهن برای دین آینده از منظر فقیهان
۱۲۲	 ۱.۲ محل نزاع در مسئله
۱۲۲	 ۱.۱.۲ رهن برای دین ثابت
۱۲۳	 ۲.۱.۲ رهن برای دین غیر ثابت
۱۲۴	 ۳.۱.۲ رهن برای دین در حال ثبوت به ذمه
۱۲۴	 ۴.۱.۲ رهن برای دینی که سببش محقق است، ولی در ذمه مستقر نیست
۱۲۹	 ۲.۲ ادله بطلان رهن برای دین آینده
۱۳۰	 ۱.۲.۲ اجماع
۱۳۰	 ۲.۲.۲ ظهور آیه «فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ»
۱۳۱	 ۳.۲.۲ ظهور روایات رهن
۱۳۱	 ۴.۲.۲ دلیل عقلی
۱۳۲	 ۵.۲.۲ تشبیه رهن برای دین آینده با ابرا و ضمان ما لم یجب
۱۳۳	 ۶.۲.۲ دلیل تبعی بودن عقد رهن

۱۳۳	۷.۲.۲. بنای عقلایی
۱۳۴	۳. رهن برای دین آینده از منظر قانون مدنی
۱۳۴	۴. رهن اسناد تجاری از منظر حقوق تجارت
۱۳۵	۱.۴. وسیله کسب و اعطای اعتبار
۱۳۶	۲.۴. توثیق حسن انجام تعهد
۱۳۷	۱.۲.۴. توثیق جبران خسارت
۱۳۷	۲.۲.۴. توثیق اجرای تعهد
۱۳۸	۳.۲.۴. توثیق پرداخت
۱۳۹	۵. راه حل مشکل رهن اسناد تجاری برای دین آینده
۱۴۳	۶. نتیجه و پیشنهاد

فصل ششم: نقش قبض در توثیق اسناد تجاری..... ۱۴۵

۱۴۵	چکیده
۱۴۵	۱. مقدمه
۱۴۷	۲. واژه شناسی
۱۴۷	۱.۲. تعریف توثیق در اصطلاح حقوق تجارت
۱۴۸	۲.۲. تعریف سند در قانون تجارت
۱۴۹	۳.۲. تعریف شرط در اصطلاح حقوق اسلامی
۱۴۹	۴.۲. تعریف قبض در اصطلاح حقوق اسلامی
۱۵۰	۳. تقریر محل نزاع در شرطیت قبض مورد رهن
۱۵۲	۴. طرح، تحلیل و ارزیابی نظریه های قبض در عین مرهونه
۱۵۳	۱.۴. نظریه قبض شرط صحت عقد رهن
۱۵۳	۱.۱.۴. طرح نظریه قبض، شرط صحت عقد رهن
۱۵۴	۲.۱.۴. ادله نظریه
۱۵۵	۳.۱.۴. ارزیابی نظریه
۱۵۹	۲.۴. نظریه قبض، شرط لزوم عقد رهن
۱۵۹	۱.۲.۴. طرح نظریه قبض شرط لزوم عقد رهن
۱۵۹	۲.۲.۴. ادله نظریه
۱۶۰	۳.۲.۴. ارزیابی نظریه
۱۶۱	۳.۴. نظریه قبض، جزو احکام عقد رهن
۱۶۲	۱.۳.۴. طرح نظریه
۱۶۳	۲.۳.۴. ادله نظریه
۱۶۵	۵. ترجیح نظریه سوم بر دو نظریه پیشین

فهرست مطالب □ ۹

۱.۵. نقدهای استدلال به اجماع.....	۱۶۵
۲.۵. نقدهای استدلال به آیه «فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ».....	۱۶۶
۳.۵. نقدهای استدلال به روایات.....	۱۶۸
۶. نظریه تحقیق در ارائه راه حل مشکل.....	۱۶۹
۷. نتیجه و پیشنهاد.....	۱۷۱
فصل هفتم: نقش جواز و لزوم عقد رهن در توثیق اسناد تجاری.....	۱۷۳
چکیده.....	۱۷۳
۱. مقدمه.....	۱۷۳
۲. واژه شناسی.....	۱۷۵
۱.۲. تعریف رهن در لغت و اصطلاح.....	۱۷۶
۲.۲. تعریف توثیق در حقوق تجارت.....	۱۷۷
۳.۲. تعریف اسناد تجاری در حقوق تجارت ایران.....	۱۷۷
۳. طرح مشکل توثیق اسناد تجاری با عقد رهن جایز.....	۱۷۸
۴. توثیق اسناد تجاری با عقد رهن.....	۱۸۰
۱.۴. راه حل توثیق اسناد تجاری با عقد رهن.....	۱۸۰
۲.۴. نظریه تحقیق در لزوم و جواز عقد رهن.....	۱۸۱
۵. ادله راه حل.....	۱۸۱
۱.۵. خلط معنای جواز در رهن با جواز در عقود جایز.....	۱۸۱
۵. ۱. ۱. معانی لزوم و جواز در حقوق اسلامی.....	۱۸۲
۵. ۱. ۱. ۱. معنای لزوم و جواز ذاتی.....	۱۸۲
۵. ۱. ۱. ۲. معنای لزوم و جواز حکمی.....	۱۸۲
۵. ۱. ۱. ۳. معنای لزوم و جواز حقی.....	۱۸۳
۵. ۱. ۱. ۴. جواز به معنای جواز شرعی یا مباح.....	۱۸۳
۵. ۱. ۱. ۵. جواز به معنای خيار.....	۱۸۴
۵. ۱. ۲. تحلیل نظریه های فقیهان در لزوم و جواز رهن.....	۱۸۵
۵. ۱. ۲. ۱. نظریه لزوم و جواز ذاتی.....	۱۸۵
۵. ۱. ۲. ۲. نظریه لزوم و جواز حکمی.....	۱۸۵
۵. ۱. ۲. ۳. نظریه لزوم و جواز حقی.....	۱۸۶
۵. ۱. ۲. ۴. نظریه این پژوهش.....	۱۸۶
۵. ۲. مقتضای عمومات ادله بحث.....	۱۸۷
۵. ۲. ۱. کیفیت استدلال به أَوْفُوا بِالْعُقُودِ.....	۱۸۸
۵. ۲. ۲. استدلال به إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ.....	۱۸۹

۵. ۲. ۳. اطلاق آیه « لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ... » ۱۸۹
۵. ۲. ۴. استدلال به حدیث لایحل مال امرئ مسلم إلا عن طیب نفسه ۱۹۰
۵. ۲. ۵. استدلال به حدیث: الناس مسلطون على أموالهم ۱۹۰
۵. ۳. قاعده یا اصل لزوم در عقود ۱۹۱
۶. نتیجه و پیشنهاد ۱۹۱

فصل هشتم: مشروعیت توثیق اسناد تجاری در قانون مدنی ۱۹۳

- چکیده ۱۹۳
۱. مقدمه ۱۹۳
۲. نظریه تحقیق در تحلیل توثیق اسناد تجاری ۱۹۵
۳. وجه استدلال به ماده ۱۰ ق.م. برای توثیق اسنادی تجاری ۱۹۶
۴. یک اشکال به وجه استدلال و پاسخ آن ۱۹۷
۵. قلمرو ماده ۱۰ قانون مدنی ۲۰۲
۶. عوامل محدودکننده ماده ۱۰ ق.م. ۲۰۳
۶. ۱. مخالفت عرف و عقلا ۲۰۴
۶. ۲. مخالفت کتاب و سنت یا قانون ۲۰۴
۶. ۳. مخالفت اخلاق حسنه ۲۰۸
۶. ۴. مخالفت نظم عمومی ۲۰۸
۷. نتیجه و پیشنهاد ۲۰۹

فصل نهم: توثیق اسناد تجاری در حقوق اسلامی ۲۱۱

- چکیده ۲۱۱
۱. مقدمه ۲۱۱
۲. کاربرد آیه وفا در توثیق اسناد تجاری ۲۱۴
۱. ۲. نظریه فقیهان در معنای «أَوْفُوا» ۲۱۴
۱. ۱. ۲. نظریه ارشادی اوفوا ۲۱۵
۲. ۱. ۲. نظریه مولوی تکلیفی اوفوا ۲۱۵
۳. ۱. ۲. نظریه مولوی وضعی اوفوا ۲۱۵
۴. ۱. ۲. نظریه مولوی وضعی و تکلیفی انتزاعی اوفوا ۲۱۶
۵. ۱. ۲. نظریه التزام به مقتضای لزوم و جواز عقد ۲۱۶
۶. ۱. ۲. نظریه تحقیق در معنای اوفوا ۲۱۷
۲. ۲. نظریه های فقیهان در معنای عقود ۲۲۱
۱. ۲. ۲. نظریه عهد مؤکد یا مشدد در معنای عقود ۲۲۱

۲۲۲	نظریه عقود خاص مردم در معنای عقود.....
۲۲۲	نظریه عقود غیر متداول فقهی بین مردم در معنای عقود.....
۲۲۳	نظریه عهود ولایت در معنای عقود.....
۲۲۴	نظریه عقود خدا با مردم و عقود مردم با یکدیگر در معنای عقود.....
۲۲۴	نظریه عقود فقهی متداول بین مردم در معنای عقود.....
۲۲۵	نظریه عهود اهل جاهلیت در معنای عقود.....
۲۲۵	نظریه تکالیف الهی در معنای عقود.....
۲۲۶	نظریه میثاق خدا با اهل کتاب در معنای عقود.....
۲۲۶	نظریه تحقیق در معنای عقود.....
۲۲۷	دلیل نخست: روش مقابله کردن عقد با حل.....
۲۳۰	دلیل دوم: دلالت الف و لام العقود بر جنس.....
۲۳۱	دلیل سوم: توقیفی نبودن عقود.....
۲۳۲	دلیل چهارم: روایت عبدالله ابن سنان.....
۲۳۲	دلیل پنجم: عدم ثبوت حقیقت شرعی در لفظ عقد.....
۲۳۲	دلیل ششم: ظهور واژه عقود.....
۲۳۳	نتیجه.....
۲۳۵	کاربرد آیه تجارت در توثیق اسناد تجاری.....
۲۳۵	نظریه‌های محققان در معنای آیه تجارت.....
۲۳۶	نظریه‌های محققان در معنای لا تأکلوا آیه تجارت.....
۲۳۶	نظریه‌های محققان در معنای اکل مال غیر آیه تجارت.....
۲۳۷	نظریه‌های محققان در معنای بینکم آیه تجارت.....
۲۳۷	نظریه‌های محققان در معنای باطل آیه تجارت.....
۲۳۸	نظریه‌های محققان در معنای عن تراض آیه تجارت.....
۲۳۹	نظریه‌های محققان در معنای رضایت آیه تجارت.....
۲۳۹	نحوه استدلال به آیه تجارت برای اثبات مشروعیت توثیق اسناد تجاری.....
۲۴۰	نحوه استدلال به حدیث نبوی طیب نفس.....
۲۴۱	بررسی و نقد اشکالات کاربرد آیه تجارت در توثیق اسناد تجاری.....
۲۴۱	استثنای منقطع.....
۲۴۳	تخصیص اکثر یا نسخ.....
۲۴۵	معنای باطل.....
۲۴۶	فرار از مقررات امری عقود.....
۲۴۸	اجمال آیه تجارت.....
۲۴۸	توقیفی بودن عقود.....

۲۵۰	۷.۴.۳. اصل صحت و فساد در عقود.....
۲۵۳	۵.۳. نتیجه.....
۲۵۳	۴. کاربرد حدیث شرط در مشروعیت توثیق اسناد تجاری.....
۲۵۴	۱.۴. معنای شرط در حدیث.....
۲۵۵	۱.۱.۴. ادله مشهور فقیهان در معنای شرط.....
۲۵۸	۲.۱.۴. ادله غیر مشهور در معنای شرط.....
۲۵۹	۳.۱.۴. ارزیابی ادله نظریه‌های مذکور در معنای شرط.....
۲۵۹	۱.۳.۱.۴. بررسی و ارزیابی قول لغت‌شناسان در معنای شرط.....
۲۶۲	۲.۳.۱.۴. بررسی و ارزیابی اجماع در معنای شرط.....
۲۶۳	۳.۳.۱.۴. بررسی و ارزیابی عرف در معنای شرط.....
۲۶۴	۲.۴. نظریه تحقیق در مسئله و ادله آن.....
۲۶۶	۳.۴. ادله نظریه تحقیق در مسئله.....
۲۶۶	۱.۳.۴. تبادل.....
۲۶۸	۲.۳.۴. روایات مربوط به مسئله.....
۲۶۹	۳.۳.۴. الغای خصوصیت.....
۲۷۰	۴.۳.۴. ظهور حدیث شرط.....
۲۷۲	۵.۳.۴. نتیجه.....

فصل دهم: نقش روش‌های تخصیص منابع بانک‌داری اسلامی در ریسک‌های

۲۷۳	سرمایه‌گذاری.....
۲۷۳	چکیده.....
۲۷۳	۱. مقدمه.....
۲۷۵	۲. تعریف مفاهیم تحقیق.....
۲۷۵	۱.۲. بانک‌داری اسلامی.....
۲۷۷	۲.۲. تعریف ریسک.....
۲۷۹	۳.۲. روش‌های تخصیص منابع در بانک‌داری اسلامی.....
۲۷۹	۳. ریسک تخصیص منابع با روش قرض‌الحسنه.....
۲۸۱	۴. ریسک‌های تخصیص منابع با روش عقود مشارکتی.....
۲۸۳	۱.۴. ریسک اعتباری.....
۲۸۴	۲.۴. ریسک مشارکت.....
۲۸۵	۳.۴. ریسک مباشرت.....
۲۸۶	۴.۴. ریسک بهره‌برداری.....
۲۸۷	۵. ریسک‌های تخصیص منابع با روش عقود مبادله‌ای.....

فهرست مطالب □ ۱۳

۱.۵. ریسک‌های اعتباری کُشدار در عقود مبادله‌ای	۲۸۷
۲.۵. ریسک‌های اعتباری انتقالی در عقود مبادله‌ای	۲۹۱
۶. نتیجه	۲۹۴

فصل یازدهم: توانمندی‌های بانک‌داری اسلامی در مقایسه با بانک‌داری

متداول در شرایط بحرانی با استناد به ویژگی کارآفرینی اقتصاد مالی اسلام ۲۹۷

چکیده	۲۹۷
۱. مقدمه	۲۹۸
۲. ویژگی کارآفرینی و تولیدی اقتصاد مالی اسلام	۲۹۹
۳. منابع بررسی توانمندی‌های بانک‌داری اسلامی	۳۰۳
۴. ابعاد توانمندی‌های بانک‌داری اسلامی	۳۰۳
۵. توانمندی‌های بانک‌داری اسلامی در تجهیز منابع	۳۰۳
۱.۵. توانمندی‌های حساب سپرده قرض الحسنه پس‌انداز	۳۰۴
۲.۵. توانمندی‌های حساب سپرده قرض الحسنه جاری	۳۰۶
۳.۵. توانمندی‌های حساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار	۳۰۷
۶. توانمندی‌های بانک‌داری اسلامی در تخصیص منابع	۳۰۹
۱.۶. تحریم خرید دین غیر واقعی در بانک‌داری اسلامی	۳۰۹
۲.۶. سرمایه‌گذاری مشارکتی	۳۱۱
۱.۲.۶. روش‌های سرمایه‌گذاری مشارکتی	۳۱۲
۱.۱.۲.۶. روش مشارکت مضاربه‌ای	۳۱۲
۲.۱.۲.۶. روش مشارکت حقوقی	۳۱۳
۳.۱.۲.۶. روش مشارکت مدنی	۳۱۳
۲.۲.۶. توانمندی‌های سرمایه‌گذاری با روش مشارکتی	۳۱۴
۳.۶. تحریم هرگونه ربا و بهره بانکی	۳۱۵
۷. نتیجه و پیشنهاد	۳۱۶

فهرست منابع و مآخذ ۳۱۹